



RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 5/12/2018

Adam Bodnar

III.7065.64.2016.AS

**Pani  
Elżbieta Rafalska  
Minister Rodziny, Pracy  
i Polityki Społecznej**

Szanowna Pani Minister

uprzejmie informuję Panią Minister, że pilnych rozwiązań wymaga problem nielegalnie działających placówek opiekuńczych, w których może dochodzić do zagrożenia życia i zdrowia przebywających w nim osób.

W tej sprawie w dniu 31 października 2016 r. skierowałem wystąpienie do Prezesa Rady Ministrów, które zostało przekazane Pani Minister pismem z dnia 4 listopada 2016 r. Mając na względzie potrzebę ochrony praw mieszkańców domów pomocy społecznej postulowałem wówczas stworzenie takiego systemu, który umożliwi zespołowi inspektorów wojewody kontrolę wszystkich prywatnych obiektów i placówek, w których wykonywana jest całodobowa opieka, niezależnie od ich nazwy i deklarowanego przeznaczenia. Wskazywałem przypadki nieludzkiego traktowania pensjonariuszy, zagrożenia ich życia i zdrowia z jakimi mieliśmy do czynienia zarówno w placówkach prowadzonych bez odpowiedniego zezwolenia (Zgierz, Wolica), jak też w jednostkach mających stosowne zezwolenia (Trzcianka). Podkreślałem, że kontrola sprawowana przez wojewodę powinna mieć zasadniczo charakter prewencyjny, ale z możliwością szybkiej reakcji na wszelkie sygnały wskazujące na przypadki istotnych uchybień w działalności placówki.

W odpowiedzi z dnia 7 grudnia 2016 r. Pani Minister potwierdziła, że problem nieprawidłowości świadczenia usług i naruszania praw osób przebywających w niektórych placówkach opieki całodobowej jest poważny i wymaga zmian legislacyjnych. Z tego względu w ministerstwie zostały podjęte prace w celu zidentyfikowania najczęstszych uchybień w tym obszarze i potrzeby zmiany czy doprecyzowania przepisów.

Zapowiadane zmiany znalazły wyraz w projekcie ustawy z dnia 14 listopada 2017 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, który ma na celu m.in. ograniczenie skali nieprawidłowości w placówkach zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, a tym samym zwiększenie poczucia bezpieczeństwa osób starszych i niepełnosprawnych przebywających w takich placówkach, poprawę skuteczności stosowania sankcji nakładanych na podmioty prowadzące placówki bez zezwolenia.

Pozytywnie oceniam projekt tej nowelizacji zmierzającej m.in. do zaostrzenia odpowiedzialność podmiotu prowadzącego bez zezwolenia placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku. Projekt m.in. gwarantuje możliwość - w przypadku zagrożenia życia lub zdrowia osób przebywających w placówce - jednoczesnego cofnięcia przez wojewodę zezwolenia na prowadzenie placówki i nakazanie wstrzymania prowadzenia tej placówki, z nadaniem decyzji rygoru natychmiastowej wykonalności. Dodać należy, że projektowane zmiany uwzględniają także postulat Rzecznika dotyczący zasad opuszczania terenu placówki przez mieszkańców domów pomocy społecznej, analogicznie jak w placówkach zapewniających całodobową opiekę. Dobrym rozwiązaniem jest także zaostrzenie odpowiedzialności podmiotu prowadzącego bez zezwolenia więcej niż jedną placówkę.

Niestety chociaż projekt ustawy został wysłany do konsultacji w listopadzie 2017 r. według naszych informacji do chwili obecnej nie trafił pod obrady rządu. Tymczasem z informacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji na temat nieprawidłowości w zakresie prowadzenia i działalności placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, prezentowanym na posiedzeniu Komisji Polityki Senioralnej w dniu 20 listopada 2018 r., wynika, że pomimo kontroli i sankcji pieniężnych nakładanych na placówki działające

niezgodnie z prawem, ich liczba nie maleje. Przemawia to dodatkowo za potrzebą uznania za priorytetowe działań prawodawczych w tym zakresie.

Działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2018 r. poz. 2179), zwracam się do Pani Minister z uprzejmą prośbą o poinformowanie o aktualnym stanie prac nad projektem ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o ochronie zdrowia psychicznego.

Z wyrazami szacunku